

Minnen från Senneby 7:8 Fredriksborg

Av Gunilla Ingels 2014, med stöd av Titti Ingels- Larsson

Återgivet ”Arealbevis”.

Vid åren 1844-58 verkställdt och den 17 december 1863 faställdt laga skifte i Senneby by å, Wäddö socken och Häferö skeppslag i Stockholms län erhöll hemmandet 1/4 mantal nr 7 i Senneby litt. **Gb** som numera äges af Carl Jansson sina ägor i tre skiften med en sammanlagd areal av 101 tunnland, 19 805 kappland, och enligt af undertecknad verkställd uppdelning innerhåller ett i nordöstra delen av förenämnda av hemmanets tomtplats beläget jordområde, kalladt ”Fredriksborg”, som enligt köpehandling av den 5 december 1910 som äges av Fredrik Öhman och Anna Elida Öhman, en areal av tvåusen tvåhundrasextio kvadratmeter (2260) med läge och gräns som ovanstående karta visar under litt. **a** .

Betygar

Norrtälje den 20/ 1911

Arvid Pihl

Lantmäterikontoret

Jag minns mycket väl när vi klev innanför dörren till huset, en dörr med en ganska liten, rektangulär glasruta högst upp. Och det är känslan jag minns, mer än själva ögonblicket. Direkt kändes det: här skulle vi trivas.

I det lilla köket innanför hallen fanns låga köksbänkar med den gamla typen lås av metall. Kanske var överskåpen av den lite lutande modellen, djupare upptill, svagt inåtlutande nedtill? Minns inte säkert. Förmodligen fanns också den klassiska kryddhyllan med glasformar som man kunde dra ut, en och en.

Där fanns minst en vedspis, kanske två, med en smalare för att enbart hålla värmen, egentligen. Och bredvid spisen en liten vask. På vänster sida om den en metallstång som man skulle pumpa upp vatten med.

Ärligt minns jag inte om pumpen fungerade då. Senare gjorde den det i vart fall inte.

I båda rummen, med mönstrade tapeter och linoleummattor i flera lager på golven, fanns en kakelugn – en rund, och en med kantig nederdel och rektangulär fris.

Från hallen fanns en dörr till källaren, och en till trappen som ledde upp till vinden.

Vinden var helt öppen och oinredd.

Det hyrda blev vårt eget

Att vi alls hamnade i huset, för att se om vi kanske skulle tycka så mycket om det att vi stannade och hyrde som fritidsbostad, berodde på att pappa Ove genom AIK och curlingen träffat Lennart Malmfält. När vi någon gång var och hälsade på hos Malmfälts visste de att huset stod tomt för tillfället.

På den vägen är det, sedan vi började hyra 1962.

Jag minns oron som spred sig i hela vår familj när det stod klart att huset, med stor potatisåker och den gamla längan ner mot grusvägen, var till salu. Fanns det alls en chans att det skulle gå att få ihop ekonomi tillräckligt för att köpa stället?

Fanns det andra som ville betala mer, så att det försvann framför våra ögon?

Åtminstone mamma Gun och jag, kanske Titti också, stod bakom dörren till rummet närmast köket medan pappa och Henning Eugenius diskuterade i det andra rummet, det som sedan många år fungerar som vardagsrum.

Vi höll krampaktigt tummarna för att det skulle gå vägen Och det gjorde det! 1 september undertecknades papperet att handpenningen var betald.

Dessförinnan hade farfar Erik och någon byggkunnig släkting varit på plats och synat huset noga, knackat i väggar och konstaterat att ”det är gediget virke i stommen”.

Allt detta blev vårt

Familjen blev ägare till en stor tomt med ett rödfärgat hus, där rosbuskarna som vette ned mot vägen på fasaden hade gjort stora, gråa repor i Roslagsvinden, säkert under många år.

På tomten fanns fem äppelträd, fyra i grupp, ett vid jordkällaren där det på gaveln också växte ett plommonträd, flera vinbärsbuskar och en stor potatisåker. I mitten av uthuslängan fanns – och finns fortfarande – en vedbod, med en liten trappa upp till loftet.

Till höger om vedboden fanns den gamla ladugården, med sluttande golv för ”pissrännan” som fortsatte rakt ut genom ett hål i väggen. Kanske hade stallet använts för ett par kor, och en gris. Mer plats var det egentligen inte.

Till vänster om vedboden fanns egentligen ingenting. Där vedbodgolvet slutade fanns bara ett stort öppet utrymme med jord till golv, och där allsköns bråte hade tippats. Till exempel den svarta gamla cykeln med lädersadel och ett framhjul som sett sina bästa dagar. Cykeln fixades till och fick namnet Nikodemus.

Det finns många historier kring Nikodemus, som bland annat användes när Gun och Ove var på fest i byns omgivning. Framhjulet var som sagt lite skevt, och på vägen hem från festerna gick väl cykeln inte som på räls ändå.

Tyvärr följde Nikodemus inte med i köpet.

Slit och släp

Redan tidigt bestämde sig mamma och pappa för att potatisåker skulle ersättas av gräs. Det var otaliga skottkärror med sten som vi lastade och tippade – jag minns inte var.

Längs tomtgränsen planterades fem små pilträd, som skulle vattnas för att bli stora så småningom. Det var Tittis och min uppgift att hämta vattnet i stora hinkar, i bybrunnen på andra sidan den lilla vägen nedanför vår tomt. Vi drog hinkarna på mjölkkärran, som vi fick låna av grannarna Ingrid och Gustav Mattsson.

Det är lätt att konstatera att pilarna som stod närmast brunnen är de som fortfarande lever ... De längst ifrån fick mindre vatten, det blev för tungt att dra mjölkkärran i uppförslutningen.

Träden som klarade sig allra bäst är björkarna, allra närmast brunnen. Dit var det ju absolut kortast väg att ta hinkarna med vatten!

En drömvärld för hästtjejer

Både Titti och jag var hästtjejer redan innan vi kom till Senneby. För oss var det rena drömmen med Gunhild Johanssons hästar på andra sidan staketet, Gustav Mattssons Itzy i ladugården bakom staketet på andra sidan, Herbert Janssons Flora en liten bit längre bort och Ture Herbertssons Bläsa ännu en bit längre bort.

Bläsa var gammal, snäll och trygg, och dessutom väldigt svankryggig. Det hände att vi fick plats tre i rad på henne när vi red barbacka.

På gårdarna fanns oändliga möjligheter att delta i vardagslivet. Jag minns mina första potatisplock på gården hos Ture, hur överlycklig och stolt jag var när jag kom hem till mamma med betalningen för jobbet: en stor påse potatisar. Vår egen potatisåker fanns ju inte längre.

Vi var med och hässjade hö på flera av gårdarna, och åkte hölass. Och vallade kor längs grusvägen – som det var då, hela vägen – från Tures ladugård upp till hagen i 90-graderssvängen vid dåvarande Alvéns.

Gunnar jobbade som dräng hos Herbertssons och var också med och flyttade korna när det var dags för mjölkning. Vi barn upplevde Gunnar som lite av original, precis som vi upplevde en finurligt plirande Kalle Strömberg, och Söderkvist.

Söderkvist bodde i det gamla, omoderna huset på tomten hos Gunhild Johansson. Hans rum fanns i ena änden. I den andra fanns bybastun, som användes flitigt. Ansvar för ved och vatten till bastun flyttades mellan fastighetsägarna enligt ett schema. Damerna badade alltid först.

Nyttjades alla tider på året

I början av tiden i Senneby gick vi fortfarande i skolan på lördagarna, och åkte till Väddö från Danderyd direkt när den halva skoldagen slutade. Hela somrarna tillbringade vi i Senneby, och många längre lov, alla tider på året.

Nyinförskaffade element med direktverkande el, kakelugnar, vedspis i köket, extra fläkt för värme vid köksgolvet och tjocka raggsockor gjorde att allt fungerade även under vintern.

Det var breda springor mellan planken på längan, där utetoan fanns. Vintertid höll man sig i det längsta innan man gick dit! För att slippa den kalla vinden.

Möjligen skaffades någon form av enkel kemtoa också, just för vintern, en som kunde stå i en liten garderob.

Modernare och bekvämt

Efter hand som tiden gick fick vi nytt vatten indraget, och ännu längre fram en borra i brunnen.

Köket renoverades helt, och i den vevan flyttades diskbänken till motsatta väggen, under fönstret på entrésidan. Eftersom de nya bänkarna har andra mått än forna tiders låga blev det ett mindre fönster ovanför bänken än det gamla.

Jag har en minnesbild av Gustav, som under en vinter lade det nya golvet (eller så lade han om det gamla, när nya avloppsledningarna var dragna) i köket.

Ovanvåningen, som var en helt öppen vind när vi tog över huset, inreddes också med sovrum, toalett med dusch, och plats för sängar även i utrymmet utanför toan. Titti och jag fick rummet med dörr, medan mamma och pappa sov utanför.

Vi lärde oss vilket trappsteg man skulle undvika när vi ibland kom hem senare än överenskommet ...

Numera knarrar de flesta trappstegen.

Vedboden i stort sett orörd

Ungefär vid den här tiden inreddes också längan. Kvar av ursprunget finns egentligen vedboden, i mitten av längan, och utrymmet ovanför gamla ladugårdsdelen. Inredningen i den lilla ladugården revs ut, och ett gammalt men nyslipat golv lades in. Om jag minns rätt kom golvbrädorna från en länga som revs på fastigheten där Tea nu bor.

På andra sidan vedboden fanns bara ett stort, öppet hål, rakt ner på marken. I den delen blev pappas dröm om en bastu verklig – med dusch, plats för tvättmaskin, ett litet gästrum och plats för omklädnings. Ingen del av längan är vinterbonad, och vattnet dit stängs av vintertid.

Senare planerades också för en carport.

Präglas av många minnen

Många större och minnesvärda dagar har firats i Senneby. Som pappa Oves 40-årsdag i mitten av februari 1966, när det var mängder med snö. Det var sportlov samtidigt, och vi var där hela veckan. Man såg inte över de plogade vallarna längs vägen genom byn – vid de öppna fälten särskilt. Och vi körde Gunhilds hästar med vedkälke på den ogrusade vägen.

Andra Stora Dagar var min, och senare Tittis, konfirmationer.

Titti och Leif gifte sig i Väddö kyrka, med efterföljande dans på Mattsons loge, och både Magnus och Pernilla är döpta där.

Numera besöker vi kyrkogården framför allt för att titta till mammas och pappas grav.

När Titti och jag blev äldre och flyttade hemifrån blev det nya vänner, nya intressen och nya liv. Senneby fanns alltid kvar i hjärtat, och vi var åtminstone där under sommarperioder, precis som våra barn senare. Mamma hade dem ibland en vecka åt gången, oftast kanske bara ett barnbarn i taget!

Den fasta punkten

I dag är huset i Senneby en gemensam fast punkt för Tittis familj och min, med vuxna barn och barnbarn på båda hållen; Tittis Magnus, med Benjamin, och Pernilla, med William och Max, och mina Johan (Jonte) och Anna, med Miranda och Elise.

Våra barn har haft galna midsommarfester i Senneby, ibland med gemensamma vänner. En hel del andra fester har det också blivit.

Några stora förändringar av byggnaderna har inte gjorts under senare år.

Under 90-talet fick både stora huset och uthuslängan nya takpannor.

Kring skiftet 1999/2000 fick huset nya klädselbrädor på båda gavlarna.

I början av 2000-talet gjordes helt ny inredning till toalett och dusch på ovanvåningen. Och ungefär vid den här tiden fick jordkällaren nytt tak, det gamla höll på att ge sig.

Ur pärmen med sparade kvitton:

1962

1 september betalades handpenning på huset 1000 kronor. Hela summan var 20 000.

1966

Brunnsborrning

1968

Anbud sanitär installation kök

Kopparkakel till köket.

Inköp spisar (en smal för vedeldning), fläkt, toastol

Hösten grävning för avlopp från kök

Inreddes bastudelen av längan, med gästrum

1969

Inhämtade grannars medgivande för nybygge av garage, utsättning godkändes för besiktning.

Installation varmvattenberedare och köksfläkt.

”Mormorshyllor” till köket.

1970

Trekammarbrunn

Oktober anbud sanitär installation diskbänk, toa. Duschblandare vägg.

Kvitton garagebygget Gustav Matsson och ”Mulle”.

1971

Staket

Gula köksluckor

1972

Kvitton på färg och väv till övre våningen, även duschen?

1973/1974

Pump till hydrofor

Skaffades djupbrunnspump

1974

Årsavgiften vägen Senneby Noor-Senneby Södersund var 30 kronor.

Flygfoto från ca 1964

I vänstra övre delen syns Gunhild Johanssons bostadshus med ladugård m.m. I mitten syns Fredriksborg med uthus.

Fastighetens utseende idag.

Några kort ur familjealbumet

1963

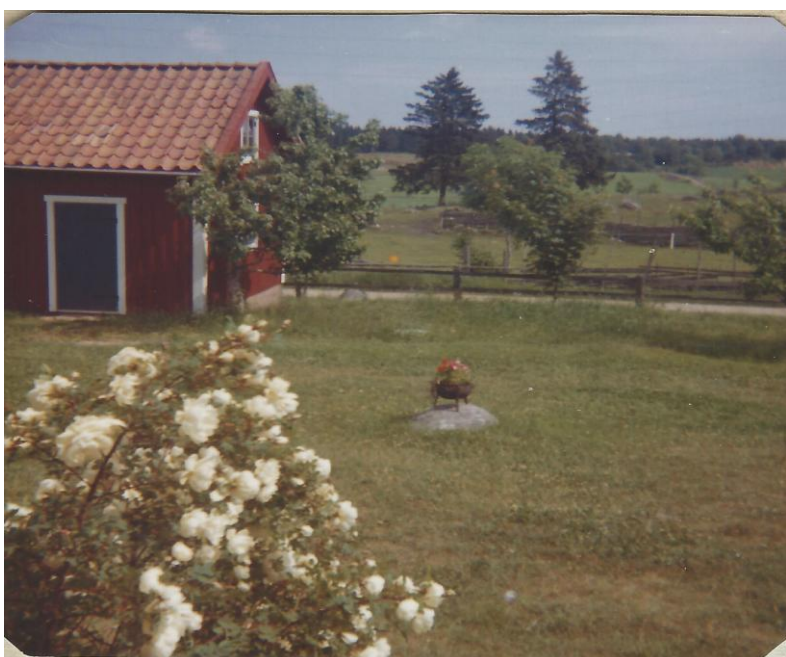
Pappa och farbror Karl-Erik
målar huset

juni 1965

Pappa och Berit Mattson sköter
"höbärgning" på tomten.

juli 1965

Den största och finaste rosbusken

Snurran. Den lataste och den keligaste

Titi på trappan

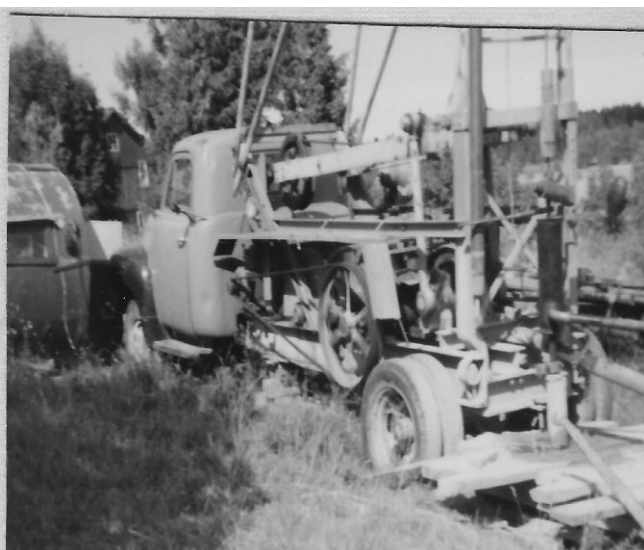

Vid Karviken.

Margareta Eriksson, Titti, jag och Snurran (Holmdal).

16/2
1966

Brunnsborrning. Efter drygt en månad fick vi vatten. Sommaren 1966.

Påsk 1967. Ishockey VM

Från vänster Gustav Mattson, Rulle Holmdal, Åke och Sonja Lindkvist

Från vänster

Emy Kitier, Ingrid Mattsson, Ester Holmdal, mormor och mamma

Pappa och Gustav Mattsson

Påskan 1973

Tispe

Mamma och pappa

Pappa och Jonte. Jonte var pappas enda barnbarn som föddes innan han dog 1977. Mamma Gun dog 1999.

